

Силабус навчальної дисципліни «СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ»

LABORE ET ZELO

Освітня програма: «Початкова освіта»

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) рівень

Обсяг: 3 кредити ЄКТС

Курс: 1; Семестр: 1

Дні, Час, Місце: згідно з розкладом

Кафедра: педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

Затверджено: протокол №1 від 29.08.2025 р.

Інформація про викладача

Ім'я	Горянська Анжела Михайлівна
Контакти	E-mail: pesotskie2@gmail.com
Робоче місце	Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту (ауд. 233 навчального корпусу №2)
Години консультацій	Середа: 13.30 – 14.50

Опис навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни дозволяє магістрантам набути базових знань та навичок щодо оптимізації управління розвитком особистості в освітньому процесі з врахуванням дії соціально-психологічних чинників. Особлива увага приділяється проблемам психології спілкування, соціально-психологічним питанням формування та розвитку освітнього середовища, соціалізації особистості, соціально-психологічним характеристикам педагогічного колективу. Під час практичних занять будуть створюватися умови для формування умінь, важливих для вивчення соціально-психологічних особливостей освітньої системи, побудови розвивальної взаємодії з учнями та класом в цілому, умінь командної роботи тощо.

Дисципліна вивчається у першому семестрі. Постреквізитами ОК є: «Педагогіка партнерства у сфері початкової освіти», «Педагогіка інклюзивної освіти».

Компетентності та результати навчання

Компетентності

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Початкова освіта» сприяє набуттю здобувачами програмних компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі у сфері початкової освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК3. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

СК1. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

СК4. Здатність створювати та застосовувати інноваційні технології в навчанні

освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової освіти, в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

СК5. Здатність до педагогічного партнерства в професійній та науковій діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя.

СК7. Здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової освіти.

Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Початкова освіта» сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, уміння/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження Інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН4. Організовувати та управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців у стандартних, нестандартних та невизначених умовах.

ПРН5. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.

Форми, методи та засоби навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та практичних занять (14 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (60 год.) для студентів денної форми здобуття вищої освіти; лекцій (4 год) та практичних занять (6 год), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та інтернет мережі (80 год) для студентів заочної форми здобуття вищої освіти.

Викладач використовуватиме комплекс методів навчання:

Організація освітнього процесу: розповідь, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація; самостійна робота з книгою та інтернет джерелами, тестами та програмами, соціально-психологічна діагностика, самодіагностика, рефлексія, письмова робота.

Стимулювання та мотивування освітньої діяльності студентів: навчальні дискусії, вирішення психологічних задач та кейсів, використання елементів соціально-психологічного тренінгу, аутотренінгу (таппінг), створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості, заохочення. Контролювати освітню діяльність студентів буде за допомогою письмових контрольних робіт, творчого ІНДЗ, захисту розробленого дослідницького проекту, екзамену, за необхідності може бути застосований машинний контроль.

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	Заочна
1	Соціальна психологія освіти	2	

2	Соціально-психологічні аспекти вивчення особистості	2	2
3	Спілкування як соціально-психологічний феномен	2	
4	Мала група як об'єкт соціально-психологічного дослідження.	2	
5	Міжособистісні стосунки в групах і колективах		
6	Соціалізація особистості в освітньому просторі	2	2
7	Психологія педагогічного спілкування	2	
8	Співробітництво та конфлікт в освітньому просторі	2	
9	Психологічне благополуччя особистості в освітньому просторі	2	
Разом		16	4

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	Заочна
1	Соціальна психологія освіти	2	
2	Соціально-психологічні аспекти вивчення особистості	2	2
3	Спілкування як соціально-психологічний феномен	2	
4	Мала група як об'єкт соціально-психологічного дослідження.	2	2
5	Міжособистісні стосунки в групах і колективах		
6	Соціалізація особистості в освітньому просторі	2	2
7	Психологія педагогічного спілкування	2	
8	Співробітництво та конфлікт в освітньому просторі	2	
9	Психологічне благополуччя особистості в освітньому просторі		
Разом		14	6

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Соціальна психологія освіти	7	9
2	Соціально-психологічні аспекти вивчення особистості	7	9
3	Спілкування як соціально-психологічний феномен	7	9
4	Мала група як об'єкт соціально-психологічного дослідження	7	9
5	Міжособистісні стосунки в групах і колективах	7	9
6	Соціалізація особистості в освітньому процесі	7	9
7	Психологія педагогічного спілкування	6	9
8	Співробітництво та конфлікт в освітньому просторі	6	9

9	Психологічне благополуччя особистості в освітньому просторі	6	8
Разом		60	80

Оцінка

Критерії поточного (формульованого) оцінювання на практичних заняттях

Відмінно «5» – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до наукового аналізу та прогнозування; уміє самостійно розв'язувати проблеми й практичні завдання; самостійно знаходить і використовує інформацію, виявляючи власне ставлення до неї; логічно й творчо використовує навчальний матеріал.

Добре «4» – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя розвитку процесів і явищ; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела інформації; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності та творчо вирішує практичні завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

Задовільно «3» – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен вирішувати практичні завдання самостійно, але за зразком.

Незадовільно «2» – студент виявляє недостатні знання й розуміння основних положень навчального матеріалу з навчальної дисципліни, поверхово аналізує події, процеси, явища; не робить самостійно узагальнень і висновків; відповідь містить часткові помилки, недостатньо осмислена; застосовує знання під час розв'язування завдань за зразком з допомогою.

Критерії проміжного та підсумкового оцінювання

Розподіл балів	Форми роботи
0-10	<i>Робота під час занять:</i> 1. <i>Головний доповідач/модератор питання (презентація) – 5 б.</i> Оцінюється: знання матеріалу теми (поняття, концепції, приклади), грамотність (3 бали); самостійність (1 б.), аргументованість (1 б.) 2. <i>Участь у дискусії та симуляціях ділової комунікації, міні-тренінгу – 5 б.</i> Оцінюється: відповідність проблемі, питанню, грамотність (3 б.); самостійність (1 б.), аргументованість (1 б.)
0-6	<i>Аналіз кейсів педагогічного спілкування:</i> Оцінюється: розуміння суті проблеми, здатність виявити ключові аспекти ситуації – 2 б.; чітке висловлювання власної точки зору – 1 б.; розуміння психологічних механізмів – 1 б.; пропонування нових та ефективних рішень – 2 б.

0-5	<i>Соціометрія:</i> Оцінюється: якість соціометричного критерію (запитання анкети) – 1 б.; обробка результатів (побудова соціограми та соціоматриці) – 2 б.; інтерпретація результатів: визначення соціометричного статусу, аналіз згуртованості групи, виявлення лідерів та підгруп – 2 б.
0-24	<i>Тести:</i> Оцінюється: (за кожен тест – 3 б.)
0-20	<i>Індивідуальне науково-дослідне завдання «Рефлексія соціально-психологічних характеристик особистості педагога»</i> Оцінюється: розуміння соціально-психологічних характеристик, що зумовлюють ефективну взаємодію між суб'єктами освітнього простору - 5 б.; проведення міні-дослідження – 5 б.; обробка та аналіз даних – 5 б.; підготовка звіту, висновки – 5 б.
0-15	<i>Груповий дослідницький проєкт «Комплексне емпіричне дослідження соціально-психологічних характеристик майбутнього педагога»</i> Оцінюється: розуміння актуальності заявленої проблематики, формулювання мети, гіпотези дослідження (вступ) 2 б.; планування та здійснення теоретичного дослідження (теоретична частина) – 3 б.; планування та проведення емпіричного дослідження (практична частина) 3 б.; обробка та аналіз даних (практична частина) – 5 б.; підготовка публікації – 5 б.
0-20	<i>Підсумкове тестування (заліковий тест)</i> Оцінюється: (20 запитань, за кожну правильну відповідь – 1 б.)
0-100	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте перейти до безпечного місця та повідомити про це викладача.

Відвідування та / або участь Відвідування лекційних, практичних занять з курсу є обов'язковими (за виключенням студентів індивідуальної форми навчання). Для студентів індивідуальної форми навчання необхідно на початку семестру узгодити з викладачем графік індивідуальної роботи та консультацій.

Дедлайн. Терміни виконання всіх видів робіт доводяться до студентів на початку вивчення освітнього компоненту. Завдання, передбачені дисципліною мають бути виконані та подані на перевірку за три дні до екзамену.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з чинним положенням про організацію

освітнього процесу в університеті.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/uxufcx>). Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

При виконанні спільних завдань, потрібно зазначати внесок кожного учасника/учасниці.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (<https://salo.li/F55006D>) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (<http://surl.li/vyonww>).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Основні джерела інформації для вивчення навчальної дисципліни

1. Baron, R. A., & Branscombe, N. R. (2016). *Social Psychology* (14th ed.). Boston, MA: Pearson/Allyn and Bacon.
2. Baumeister, R. F., & Bushman, B. J. (2016). *Social Psychology and Human Nature* (4th ed.). Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.
3. Gilovich, T., Keltner, D., Chen, S., & Nisbett, R. (2019). *Social Psychology* (5th ed.). New York: W. W. Norton.
4. Heinzen, T., & Goodfriend, W. (2018). *Social Psychology*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
5. Wentzel K.R., Geetha B. Ramani G.B. (eds.) (2016). *Handbook of social influences in school contexts: Social-emotional, motivation, and cognitive outcomes*. Publisher: Taylor & Francis. URL: <https://bookauthority.org/books/best-educational-psychology-books>
6. Волянчук Н.Ю., Ложкін Г.В. (ред.) (2024). *Соціальна психологія [Електронний ресурс]* : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра ; Кपी ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Кपी ім. Ігоря Сікорського. – 595 с. <https://ela.kpi.ua/items/c047fef0-8cdb-46fa-aa4c-c7b4e6a41250>
7. Горянська А.М., Пісоцький В.П. Навчальна програма та методичні рекомендації до курсу «Соціально-психологічні аспекти освітнього процесу» для студентів спеціальності «Початкова освіта». - Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2025.
8. Орбан-Лембрик Л. Е. (2010). *Соціальна психологія*: підруч. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 кн. - Чернівці : Книги-XXI.
9. Слюсаревський М. М. (ред). (2018). *Основи соціальної психології*. Київ : Талком.
10. Сурякова М.В., Панфілова Г.Б., Склянська О.В. (2021). *Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу)*: Навч. посібник. Дніпро: Середняк Т. К., 2021, – 150 с. <https://surl.li/glkwjc>